ВЕСЕЛКА

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

РІК XV. ЛЮТИЙ, 1968 Ч. 2. (162)

Від учнів школи св. Миколая в Чікаґо отримали ми багато листів, які тут вміщуємо.

Софія Велика пише: Дорога „Веселко"! Дуже люблю Тебе читати. Все з великою нетерпеливістю чекаю на Тебе. У Тебе все дуже цікаве й нове. Можу багато довідатися й навчитися. Твої малюнки також дуже гарні й цікаві. Твої казки такі гарні, що можна їх читати й читати...

Найбільше люблю оповідання з історії України. Ти все вибираєш найкращі події та так гарно про них розказуєш, що мені здається це дійсністю, а не оповіданням. Перед моїми очима князі й герої стають наче живі.

***

А ось лист від Христі Янчишин: Дорога „Веселко"! Мені дуже сподобалися Твої вірші, казки, загадки й веселі історійки про Гоцу Дралу. Малі діти люблять читати казки, бо вони фантастичні. „Веселку" читаємо часто в школі. Сміємося, коли читаємо Гоцу. Кожна дитина повинна мати „Веселку."

***

Ти дуже мені подобаєшся, дорога „Веселко", — пише Оксана Ціхоцька. — Дуже гарні Твої казки, вірші та оповідання. Люблю також відгадувати загадки. Смішна Гоца Драла. Я нетерпеливо чекаю на Твій прихід, „Веселко." Не можу дочекатися дня, коли до мене завітаєш.

***

Я називаюся Віра Стецишин і ходжу до шостої кляси катедральної школи св. о. Миколая. На лекціях української мови ми читаємо з „Веселки" різні оповідання й вірші. Моя мала сестричка Марійка, яка щойно навчилася читати по-українськи, радо бере „Веселку" в руки. Особливо подобається їй Гоца Драла. Ми всі в школі нетерпеливо чекаємо на прихід „Веселки."

***

Марійка Куриляк пише: Дорога „Веселко"! Я думаю, що Ти найкращий український журнал у вільному світі. Тому нетерпеливо жду кожного місяця, коли листоноша покладе Тебе в нашу скриньку. Моїм бажанням є, щоб Ти завжди до мене приходила, бо Твої вірші, оповідання, казки, пісеньки, п'єски й загадки дуже гарні й цікаві.

***

Відповідь Редакції: Дорогі Діти! Радіємо, що „Веселка" припала Вам так дуже до вподоби. Признання від читачів — це наша найкраща нагорода. На жаль, багато дітей не передплачують і не читають нашого журналу. Будемо Вам вдячні, якщо приєднаєте нам нових передплатників — читачів. Бажаємо Вам успіхів в науці!

Прочитаймо ще листа Олександра Кміцікевича: Дорога „Веселко"! Ти мені дорога і я завжди про Тебе пам'ятаю. Ти почала виходити в тому самому році, коли я народився. Відзначаємо разом річницю народження — Тобі й мені чотирнадцять років! Я маю всі Твої річники. Тепер я вже у восьмій клясі катедральної школи св. о. Миколая в Чікаґо. Читаємо Тебе в школі завдяки нашій добрій учительці п-ні Городиській, яка дбає про те, щоб ми багато читали по-українськи. У вільні хвилини читаю Тебе вдома. Ти маєш гарні вірші та історичні оповідання. З них я пізнаю історію України, а з Козака Характерника довідуюся про життя й подвиги наших козаків. З Твоїх віршів і оповідань учуся української мови. Також довідуюся про життя великих і славних людей. Пізнаю землю моїх батьків — Україну. Люблю читати вірші й оповідання Р. Завадовича. Бажаю Тобі, „Веселко", якнайкращих успіхів і посилаю на пресовий фонд 1 доляра.

***

Відповідь Редакції: Дорогий Олесю! Приємно нам довідатися, що Ти й „Веселка" — ровесники! Недарма єднають вас вузли приязни. Ти пильно читаєш „Веселку", зберігаєш усі річники в своїй бібліотеці та жертвуєш на пресовий фонд, а „Веселка" вчить Тебе української мови і знайомить з Україною. Бажаємо Тобі успіхів у науці!

ПРАВИЛЬНІ РОЗГАДКИ ЗАГАДОК і РОЗВ'ЯЗКИ РОЗВАГ за листопад м.р. прислала наша читачка Мона Христя Снилик з Нортриджу, Каліфорнія.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи Б. Божемського

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

Published monthly, except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
І. Брикович — Кінець снігодіда.

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрація Б. ПЕВНОГО

ОЙ, ТИ ВІТРЕ ЗИМОВИЙ!

Ой, ти вітре зимовий,
В димарі нам не гуди,
Попід двері нам не вій,
Попід хату не ходи!
Не злякаєш ти дітей,
Не накличеш їм біди —
Ой, ти вітре зимовий,
Попід хату не ходи!

Стань, як хочеш, під вікном,
Як загасне сірий день;
Заспівай нам перед сном
Ще неспіваних пісень:
Про Зиму, що за селом
Сипле зорями зі жмень —
Заспівай нам під вікном
Ще неспіваних пісень!

І в дитячім мрійнім сні
Ми побачимо дива:
Замки сніжні, срібляні,
Де Цариця Зимова,
Квітів келехи скляні,
Кришталеві дерева —
І в дитячім мрійнім сні
Стане казка, мов жива.

Пояснення-словничок: **димар — комин (chimney); жменя — handful; мрійний — мрійливий (dreamy); дива — дивні речі або події (wonderful things).**

Леонід ПОЛТАВА *Ілюстрації М. МИХАЛЕВИЧА*

ПУСТОЦВІТ

КАЗКА ПРО ТЕ, ЯК ІВАСИК ТЕЛЕСИК ІЗ СВОЇМИ БРАТІКАМИ І СЕСТРИЧКОЮ ПЕРЕПЕЛИЧКОЮ ЛЮТОГО ПУСТОЦВІТА ЗВОЮВАВ

Четверта подія

Біля хати Телесик стоїть.
Бачить: знову іде Пустоцвіт!
Де іде —
Земля гуде,
Де пристане —
Поле в'яне,
Де присяде, де приляже —
Опадає листя з віт . . .
Отакий-то Пустоцвіт!

Взяв Телесик грудку сиру
І чекає на невіру.

Підійшов Пустоцвіт, став кричати:
— Навіть стін не залишу від хати!

А Телесик і говорить:
— Ти ж найдужчий, здається, у світі,
Із північних країв Пустоцвіте.
Ти ще встигнеш побілену хату
До кінця, до стовпця зруйнувати . . .
Ану, стисни руками цей камінь,
Щоб водичка побігла струмками!
Як такий ти на силу багатий —
Отоді вже руйнуй мою хату.

І далі говорить Телесик:
— Щоб тобі, Пустоцвіте,
Зробити догоду,
Першим я з цього каменя
Витисну воду.

Грудку сиру потиснув щосили —
І побігли струмки, задзвеніли!
І дививсь Пустоцвіт, дивувався,
За велике каміння хапався!
Ухопив Пустоцвіт каменюку,
Скільки сили, затис її в руки,
Затріщали і плечі, й коліна,
А води —
Ні краплини!

І знесилено впав Пустоцвіт,
Закричав, наче дич із боліт:
— Почекай!
Мені хочеться спати,
А проснусь —
Розвалю твою хату!

Він упав — та не спав,
Він лежав-спочивав,
На мальовану хатину
Хижим оком поглядав . . .

Рік минув, і два, і три —
Пустоцвітові не спиться,
З рота чорної мари
Вже від люті аж димиться!
Пов'янула й травичка —
Така у нього лють!
(А братіки й сестричка —
Ростуть собі й ростуть).

П'ята подія

Біля хати Телесик стоїть.
Бачить: вже устає Пустоцвіт,
Бородою рудою хитає
Ще й ножа із кишені виймає!

Треба хату свою боронити самому —
Хоч сестричка і братіки вдома,
Хоч вони підросли, та була
Допомога ще з них замала.

Підійшов Пустоцвіт, став кричати:
— Навіть стін не залишу від хати!

А Телесик і говорить:
— Десь далеко в морі

Спить сьогодні вітер . . .
А ходім на море,
Диво-Пустоцвіте!
Там, щоб показати,
Як тебе люблю я,
Я для тебе на все море
Коло намалюю.
А як ти на морі
Намалюєш коло —
Не побачу вже хатини
Ніколи, ніколи!
А не намалюєш,
Диво-Пустоцвіте,
То
Йди
Собі
Геть!

Засміявсь Пустоцвіт на ввесь світ:
— Ха-ха-ха!!!
Не такому, як ти, малювати!
Кожне море мені по живіт,
А тобі доведеться пірнати,
Упірнати та ще й потопати!
Ха-ха-ха!!!
Як не намалюєш,
То хату зруйную,
А тебе, Телесику —
Заріжу!
Так, так, так, так —
За - рі - жу!
Пішли удвох від хати.
До моря — дальня путь.
(А братіки й сестричка
Ростуть собі й ростуть . . .).

Всю довгу дорогу
Стривоженим світом
Телесик уногу
Іде з Пустоцвітом.
Нічого немає
В Телесика в жмені,
Камінчика має
Лише у кишені . . .
В руках Пустоцвіта
Жахтить, мов корона,

Відро на півсвіту,
В нім фарба червона!

Ідуть вони день
І другий ідуть...
(А братіки й сестричка
Ростуть собі й ростуть) . . .

Шоста подія

Аж ось і Чорне море!
Яке ж воно просторе,
Яке ж воно просторе
І зовсім не суворе!
Там рибка срібнопера,
А там — вітрила сині . . .
Цілують хвилі берег —
Це ж берег України!

Пустоцвіт подивився суворо:
— Я до дна можу випити море!
Коло хочу тепер змалювати,
Щоб хатину твою зруйнувати!

Раз ступив, а води — по коліна,
Два ступив — у воді уже й спина! . .
Та реве Пустоцвіт на всі гони:
— Стане з Чорного моря — червоне!

Він з відра вилив фарбу на воду —
Тії фарби, мов сонця в негоду!
Змили хвилі всю фарбу відразу! . .

Пустоцвіт тоді з моря вилазить,
Бородою рудою хитає
Ще й ножа із кишені виймає!
Стихло море, завмерло в напрузі
(Чорне море з Телесиком друзі),
Плаче чайка, летить над землею,
І Телесик озвався до неї:
— Ти лети, лети
До ріки Дніпра,
Де мої брати,
Де моя сестра;
Покажи їм путь —
Хай хутчіш ідуть,
До води, сюди —
Поміч хай дають!

Чайка крила підняла
Полетіла, мов стріла!

Не ждучи бородатого згоди,
Кинув камінь Телесик на воду.
Він упав — і вже виросли хвилі,
Рівним колом вони покотились,
Усе ширше, все далі і далі,
Як пружини тонкої спіралі:
Від малого камінчика — хвилі
Усе море собою закрили!

Здивувавсь Пустоцвіт,
Одурнів
І від дива —
За - ка - м'я - нів!

Сьома подія

А в той час у шаленім розгоні
Над Карпатами мчалися коні,

Понад горами, понад степами
Вибивали вони копитами!
То брати-вояки довговусі
До Телесика мчали в напрузі,
А із ними — чудова сестричка,
Чорноброва красуня Марічка.
Всі великі, міцні і змужнілі —
Ген, до Чорного моря летіли!

Чорногриві коні
Линуть, наче птахи,
Коні-вітрогони
Не питають шляху!

І як тільки Пустоцвіт
Загорлав на ввесь світ:
— Я тебе, Телесику, заріжу! . . —
Стріли, ніби змії,
Засичали
І мечі блискучі
Забряжчали:
То брати й сестричка,

Дівчина Марічка —
На ворога стали!
Пустоцвіт не чекав того зроду!
Він спочатку ускочив у воду,
Потім кинув ножа — та не влучив,
Ніж відбився об скелі та кручі
І, вернувшись кривою дугою —
Пустоцвіта у руку улучив!
А Телесик, упарі з братами,
Вже жбурляє за каменем камінь!
Мчить каміння із громом та грюком!
— Утікай, Пустоцвіте, до Крука,
Утікай, або тут і загинеш,
На чудовій землі України!

Заревів Пустоцвіт і побіг
У країну, де вітер і сніг,
Аж туди, де кінчається світ —
В свій барліг
Побіг
Пустоцвіт!..

Восьма подія

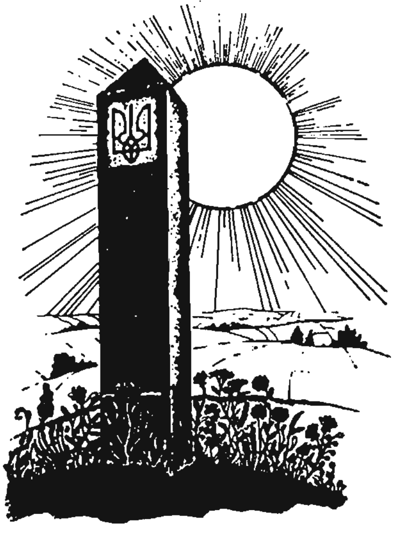
Обнялися брати із сестрою,
Чорноморською вмились водою
І на коней баских посідали,
І додому щасливо помчали.
І сказали вони біля хати:
— Будем палац отут будувати,
Пишний палац на щастя всім дітям
І на заздрість усім пустоцвітам!

Дев'ята подія

Що тут ще розповідати,
Щоб не снився Пустоцвіт? —
Хочу всім вам передати
Від Телесика — ПРИВІТ!

Полснення-словничок: **закричав наче дич із боліт** — закричав мов дикі болотяні птиці; **на всі гони** — з усієї сили, на всі сторони так, щоб було далеко чути; **жахтіти** — палати, горіти (to burn, become red hot); **чайка** — степова або морська (мева) птиця (lapwing, peeuit, seagull, seamew); **путь** — дорога, шлях (way); **мчати** — швидко бігти, летіти, їхати; **горлати** — кричати на все горло (to bellow, to clamor); **круча** — стрімкий берег або глибоке місце в ріці (ravine, deep place in river); **жбурляти** — кидати (to throw, to hurl); **барліг** — лігво, (ведмежа) ґавра (den, cave, haunt); **баский** — бистрий, жвавий, рвучкий (кінь) — mettlesome horse; кінь басує — horse rears.

Контрольне питання: Хто цей Пустоціт?

Слова: Петро КІЗКО

Музика: Осип ЗАЛЕСЬКИЙ

КОТИК І МИШКА
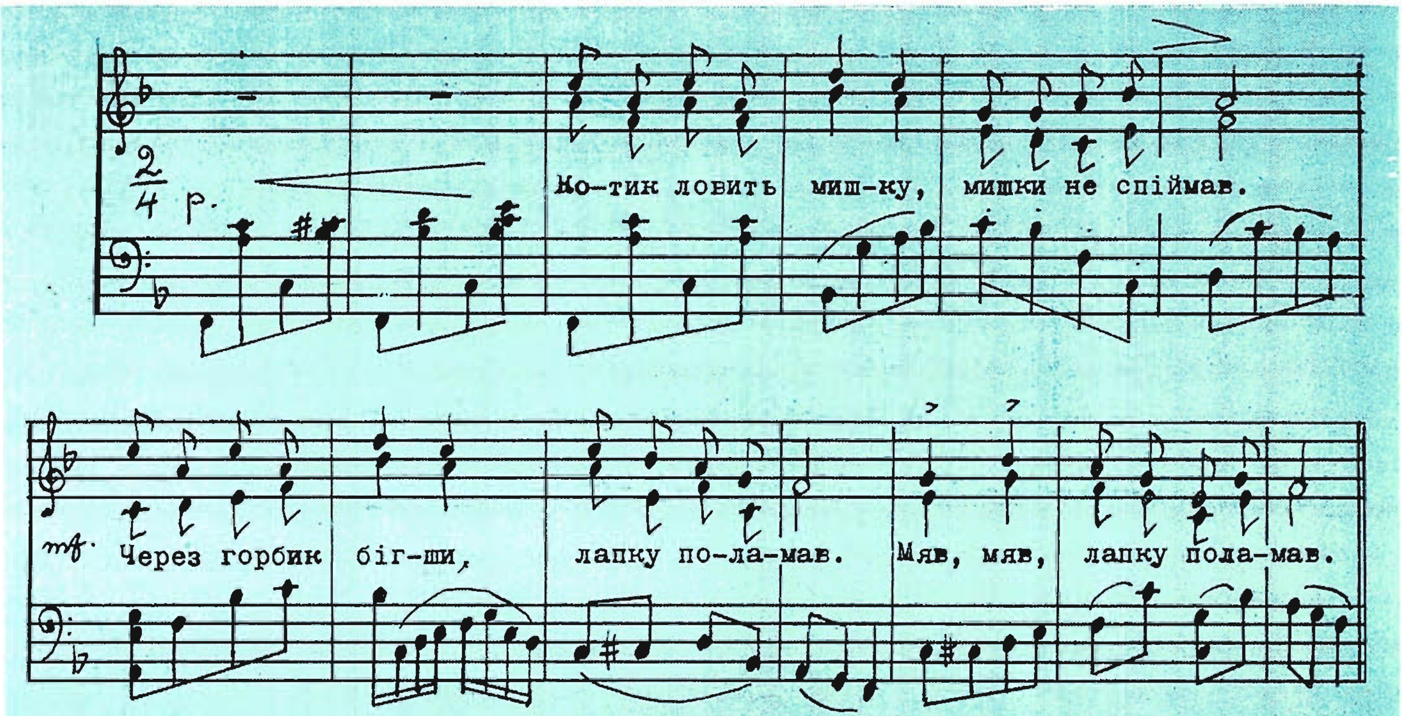
(Дитяча пісенька для двох голосів з фортепіяном)

Котик ловить мишку,
Мишки не спіймав.
Через горбик бігши,
Лапку поламав.

М'яв-м'яв —
Лапку поламав.

Та журби ні трішки
Котик наш не мав.
Видужав і мишку
Все таки спіймав.

М'яв-м'яв —
Все таки спіймав.

Примітка. Цей віршик-пісеньку можна використати в дитячих садках для гри. Діти збираються в коло й беруться за руки. Кружляючи, вони співають вірш. Під час кружляння дітей усередині кола хлопчик у ролі котика і дівчинка в ролі мишки виконують дію, відповідну до тексту вірша. Вірш або його окремі рядки під час гри можна повторювати кілька разів.

ЗАСПІВАЙМО, ДРУЗІ, ВРАЗ

(Ілюстрація Е. Козака)

Олексійко любить спів,
А Степанко гарно грає —
Олексійко співаків,
А Степан музик скликає.

Ось капеля вже у них —
Диригентом там Семенко,
Він пісень навчає їх
Гарно, складно і легенько.

„Заспіваймо, друзі, враз
Україні, нашій нені,
Щоб почув Славута нас
І Карпат верхи зелені!

Щоб почув далекий світ
За безкраїми морями
Нашу пісню, наш привіт
Україні, нашій Мамі!"

Як капеля задзвенить,
Як капеля заспіває,
То здається, що в ту мить
Давня слава оживає.

І, неначе з далини,
Повіває рідний вітер —
Так виспівують вони
Українські славні діти.

Ролянник

Капеля — хор співаків або музик; Славута — поетична назва української ріки Дніпра; далина — далечінь, далечина або далеч (distance, remoteness).

ЗИМОВА ПІСНЯ

Вже давно зима настала,
Лютий вітер віє,
А що там,
А що там
У садку сіріє?

Це прибіг маленький зайчик
З лісу через поле.
Ти ж бо нас,
Ти ж бо нас
Не лякайсь ніколи!

Ми тебе запросим в хату,
Нагодуєм смачно,
Зайчику,
Зайчику,
Не дивись так лячно!

Поїси у нас, і буде
Знов тобі тепленько,
Зайчику,
Зайчику,
Друже наш сіренький!

Діма

О. ОЛЕСЬ

ЛІСОВИЙ ТРУСИК

(Ілюстрація Е. Козака)

Виліз трусик. Озирнувсь.
Став на задні: щось послухав...
Шийку лапкою почухав
І доріжкою метнувсь.

Став. Назад і вправо — зирк!
Тиша. Вискочив на гірку.
Аж — сорока! Круть! І в нірку!
Сів. Сидить. Ані чичирк!..

Осип ЗАЛЕСЬКИЙ

ПРО БАРАНІВ ТА ОВЕЦЬ

— „А де бував ти, чорний баране, чорний баране?
— У млині, у млині, мій добрий пане!"

Чи вмієте співати цю пісеньку про барана? Чи бачили ви його — може, на фармі, може, в зоологічному саду? Чи впізнали ви його по кучерявій вовні та кручених рогах? А ось тут маєте його „портрет", нарисований мистцем-малярем Яковом Гніздовським.

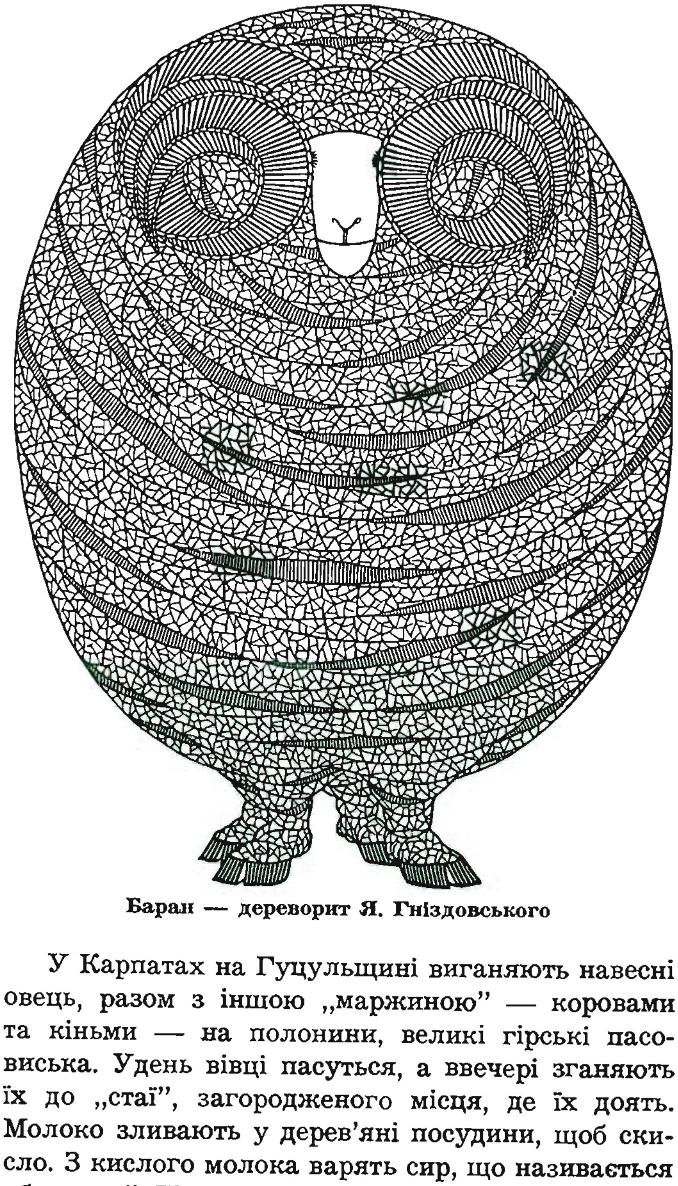
Баран — то самець, „чоловік" вівці, бо овеча родина складається з барана, вівці та ягнят.

Вівці — домашні тварини. Походять вони від диких овечих порід, що живуть ще й тепер у гористих країнах Азії, прабатьківщини овець. Ще в давнину люди приручили диких овець, бо то корисні тварини: м'ясо овець служило людям поживою, а з їх шкур робили вони кожухи, бо довга й густа вовна захищала людину від холоду. Згодом люди навчилися скручувати волоски вовни в довгі нитки, а з ниток — ткати сукно. З овечого молока виробляють сир, а з баранячих рогів — ґудзики. Навіть овечі кишки не марнуються, бо з висушених кишок роблять струни для скрипки, баса й подібних музичних інструментів.

Протягом довгих віків люди виплекали різні породи овець, які різняться між собою величиною та вовною. Вовна в одних довша, у других коротша, та й колір її буває різний — білий, чорний, сірий або брунатний. Вівці — за походженням гірські тварини, тому плекають їх у гірських околицях Азії, Африки, Північної Америки, завезли їх англійці також в Австралію, де вони скоро розвелися й дають великі прибутки з вовни. Англійські вовняні вироби славні в цілому світі. В Европі плекають овець у Шотляндії, на Піренейському півострові (Еспанія, Португалія), на Балканах, в Італії, в наших Карпатах та в Криму.

Одна порода овець, виплекана в Криму, називається „каракулі" або „кримки". Ця порода відзначається дорогими шкурами, вони мають гарну, чорну, кучеряву вовну, що прилягає до шкури. Але це буває тільки в молоденьких овечок-ягнят, і то тільки в першому тижні по народженні, бо згодом волос-шерсть розкручується і росте вгору. Тому молодих ягнят наприкінці першого тижня їх життя вбивають, щоб мати гарні й вартісні каракулеві шкірки. Отак бідні ягнята гинуть передчасно, щоб люди могли пишатися їхніми шкірками . . .

В Україні плекають овець з дуже давніх часів. Уже в стародавній пісні-колядці „Щедрик" згадано, що в загороді господаря народились ягнята. В Україні розводять овець не тільки в гористих сторонах, але також у степах та над рікою Дністром, де пасуться вони на стрімких берегах. Вівці вміють ходити по крутих схилах гір і люблять гірські трави. Доглядають овець пастухи-чабани, а їх помічники собаки-вівчарки пильнують, щоб овечки не відбігали від отари та не попали в зуби вовкові або „вуйкові" ведмедеві.

Баран — дереворит Я. Гніздовського

У Карпатах на Гуцульщині виганяють навесні овець, разом з іншою „маржиною" — коровами та кіньми — на полонини, великі гірські пасовиська. Удень вівці пасуться, а ввечері зганяють їх до „стаї", загородженого місця, де їх доять. Молоко зливають у дерев'яні посудини, щоб скисло. З кислого молока варять сир, що називається „бриндзя". Навесні овець стрижуть, бо вліті вівці, як і багато інших тварин, гублять шерсть, „ліняться", щоб охоронитися від спеки. Давніше жінки-селянки самі пряли вовну на нитки і на ручних ткацьких варстатах, кроснах, ткали сукно або грубі вовняні накривала на ліжко, „ліжники". Тепер вовну відвозять до фабрик, бо фабричні машини роблять сукно швидше і краще.

МОРКВА

Англійська леґенда

Старенькій жінці приснилося, що вона померла і, стоячи перед лицем Янгола Смерти, просила взяти її до раю.

— Чи ти колинебудь за свого довгого життя зробила якийсь добрий учинок? — запитав її Янгол. — Чи ти зробила щось не для того, щоб показати свою доброту сусідам і не з бажання дістати похвалу або нагороду, а з почуття справжньої любови та щирости?

Жінка почала згадувати. Думала довго. І тепер, коли вона згадувала якесь своє добре діло, усвідомлювала, що робила це або за гроші, або з бажання прославитись. Хотіла згадати працю для своєї парафії, але Янгол похитав головою:

— Це ти працювала для церковної громади, щоб ваша церква не була гірша від інших церков, а зовсім не з любови до Бога й інших людей.

Нарешті жінка розповіла Янголові, що одного разу вона дала велику моркву голодному обірваному хлопчикові. В цьому випадку вона це зробила тільки з почуття милосердя до бідного, блідენького хлопчика, що дивився на неї сумними очима.

— Ніхто тоді не бачив мого вчинку, і тому ніхто не міг мене за це похвалити, — запевнила вона Янгола. — Про це знав тільки Бог і той бідний хлопчик.

І сталося чудо. Як тільки жінка розповіла Янголові про цей свій добрий учинок, в руках Янгола опинилася та сама морква, тільки тепер вона виглядала далеко більшою.

— Добре, — сказав Янгол. — З допомогою цієї моркви спробуємо тепер дістатись до раю. Тримайся за неї!

Жінка зробила, як наказав їй Янгол. Янгол полетів у небесну височінь, а вона летіла за ним, учепившись за моркву, що її Янгол тримав у руці.

Так вони летіли все вище й вище . . . Але незабаром вона відчула, що хтось учепився за її ногу. Глянула вниз і побачила, що це був той самий хлопчик. Він, очевидячки, з її допомогою також хотів дістатися до раю. А тримаючись за його ногу летіла його мати-вдова, а за нею й інші люди. І скільки могла доглянути стара жінка, всі вони почеплялись за ноги одне одного, а вона трималася за моркву, що була в Янголових руках.

Вона крикнула хлопчикові, щоб пустив її ногу. Бо що, як морква перерветься? Вона намагалася звільнити свою ногу від нього, але він благав її допомогти йому та його родині долетіти до раю.

— Пусти ногу! Пусти мою ногу, кажу тобі!

Жінка сердилася дедалі більше.

Нарешті крикнула із злістю:

— Це **моя** морква! **Моя**!

І в цей момент морква перервалась . . .

Жінка, а разом із нею всі, що трималися за неї, полетіли назад додолу, а жінка . . . прокинулась.

Опрацювала М. Туркало

Катерина ПЕРЕЛІСНА

БІДНИЙ ЗАЙЧИК

По дорозі зайчик скаче,
Сніг глибокий — зайчик плаче:
І замерз він, і тремтить,
І не знає, що робить.
Де спочити? Де присісти?
Де знайти чогось поїсти?
Треба швидше у лісочок,
Де стоїть старий пеньочок,
Сніг лапками розгребти
Й, може, корінці знайти,
Кори трохи попогризти . . .
Ох, як хоче зайчик їсти!

Г. ЧОРНОБИЦЬКА

ПЕС ЖУК УПІЙМАВ ЛИСА

Був холодний місяць *Лютий*,
лис ходив голодний, *лютий*,
всюди ліз, куди й не *слід*,
замітав хвостищем *слід*.

До курей поліз у *хижу*,
Жук піймав звірину *хижу*.
Пес до лиса мав *відразу*,
то й загриз його *відразу*.

До уваги вчителів: Цей віршик можна вжити до словникових вправ.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

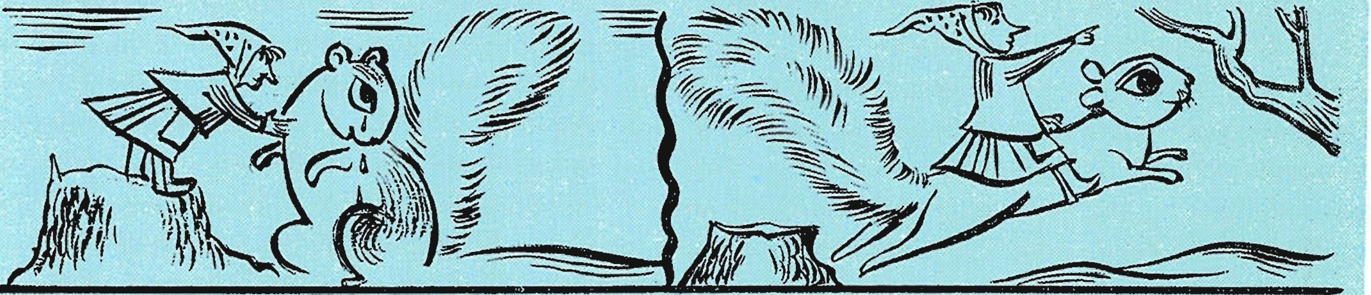
ГОЦА ДРАЛА

Щось у лісі згуркотіло,
Щось додолу полетіло.

То від вітру липка впала,
Та, де Гоца проживала.

Розлетілося дупло,
Вітер вигнав геть тепло.

Плаче вивірочка Приня,
Гоци Драли господиня.

— Не журись! Не плач! — сказала
На розраду Гоца Драла.

Сіла Прині на хребет:
— Сміло, Приню! Наперед!

Та почула їх кротиха,
Що у нірці спала тихо.

З нірки вибігла у сніг:
— А куди провадить Біг?

— Вітер сорому не мав,
Нашу хатку поламав . . .

— Не біда! — на те кротиха, —
В мена мешкайте без лиха!

Ну, заходьте, добрі люди,
Веселіше втрьох нам буде!

Нірку ширше розкопали,
Там зиму дозимували.

ШКІЛЬНА ТАБЛИЦЯ ГОВОРИТЬ

— Ах! Таж сьогодні понеділок! Новий тиждень починається, вже сумно мені не буде! Кожної хвилини в кімнату може зайти вчитель.

— А, може, ви не знаєте, хто я? Я шкільна таблиця.

— Щодня вчитель пише на мені пояснення і вправи з аритметики, граматики, з історії, географії. На лекції аритметики учні жмуряться й нудяться, ніяк не можуть зробити задачі. Історія й географія — це улюблені предмети, але мало хто любить граматику. Так, багато мудрих речей учні вже навчилися з моєю допомогою за останні роки.

— Ось і вчитель прийшов, мушу приготовитись до лекції, бо скоро й дзвінок буде. Чути: школярі розповідають, як провели кінець тижня. Чекають дзвінка.

— Дзвінок задзвонив. Хлопці й дівчата увірвалися до кляси, все ожило й повеселіло. Прийшла й та дівчинка, що вміє мене так добре й начисто витерти. Он і Петрик . . . Я його не люблю. Є розумні і слухняні хлопчики — не такі, як він, що безперестанку говорить. Раз він навіть пошкрябав мене олівцем. Це мене так розсердило!

— По обіді учні з учителем ідуть надвір і весело грають у м'яча.

— За годину хлопці з молодших кляс біжать на лекцію ручної роботи. На цій лекції мене рідко використовують, але це ніщо, порівнюючи з гамором, що триває годину.

— Ліпше було б стояти тиждень у тихій кімнаті, ніж у клясі під час цієї лекції. Всі говорять або пустують, а вчитель упоминає, щоб втихомирилися. Та що це поможе? Я все мушу терпіти . . .

— Коли дзвінок дзвонить, учні йдуть додому — і знову настає тиша.

— Прибиральниця вже кінчає свою працю. Темніє, і годинник на полиці вказує, що мені час спочити. Бо завтра чекає ще один робочий день.

Леся Шевгенко, 10 років,
угениця 5-ої кляси Рідної Школи
в Нобл Парку, Вікторія, Австралія.

Пояснення-словничок: **жмуритися** — жмурити очі (to close one's eyes), так само рід дитячої забави — піжмурки (blindsman-buff); **нудитися** — скучати (to languish, to yearn); **вриватися** (to burst into); **прибиральниця** — cleaning woman, maid.

„ПУГУ-ПУГУ — КОЗАК З ЛУГУ!"

Розлогим степом їхали два козаки. Сонце припікало, і коні йшли дуже поволі.

„От, якби вода десь трапилась по дорозі!" — думали козаки. Їхали ще довго, аж побачили в степу могилу. Коло могили ріс дуб. Він почав уже всихати, але його віти давали трохи тіні. Козаки зіскочили з коней і посідали біля могили. Один козак сказав:

— Миколо, поїдь но в степ та роздивись, чи нема де близько балки, може воду дістанемо.

Микола поїхав і незабаром повернувся.

— Видно ліс на обрії, — сказав Микола, — може там струмок знайдемо.

— Щось не вірю, щоб там був ліс! — сказав Остап. — Ми б про нього знали.

Тоді Остап поїхав у степ. Але скоро й він вернувся і сказав:

— Те, що ти бачив, то не ліс, а вершники. Може татари. От лихо, нас тільки двоє, а їх десь із сотня буде. Може б сховатися, а як проїжджатимуть, добре роздивитися, бо це певно ворог.

Козаки сховались за грубезним дубом. Невідомі вершники були вже недалеко, та сталась несподіванка: кінь одного козака вийшов із схованки, щоб попастись. Микола кинувся за конем, щоб не попався татарам у руки. Коли вже схопив за повід, почув голос: „Пугу-пугу!" Обернувся і побачив, що це свої. Козаки-вершники кинули умовлене гасло-запитання. Микола радісно крикнув у відповідь: „Козак з Лугу!"

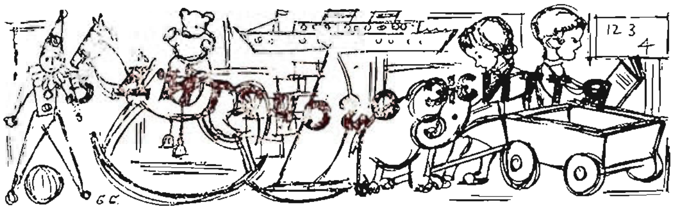
Зрадівши такій несподіванці, Микола гукнув до свого приятеля:

— Остапе, виходь! Це наші, козаки!

Скоро вони приєднались до гурту і разом поїхали на Січ.

Даруся Федевиг, 10 років,
угениця 5-ої кл. Рідної Школи
в Нобл Парку, Вікторія, Австралія.

Пояснення-словничок: **розлогий** — просторий, широкий (wide, large, broad, vast, spacious [steppe, praire]); **балка** — яр, видолинок в степу, звичайно має джерело чи струмок (valley in the steppe); **струмок** — ручай, невеличка річечка (small brook, streamlet, rivulet); **обрій** — овид, видноколо, крайнеба (horizon); **попастись** — тут це слово вжите в двох різних значеннях: кінь вийшов попастись — кінь вийшов поскубати траву (від слова — пастися), і **попастись** — дістатися в руки (від слова — попадатися, діставатися); **повід** — шкіряний або мотузяний пристрій, щоб кермувати конем (bridle, rein); **вершник** — їздець (horseman, rider); „Пугу-пугу!" — „Козак з Лугу!" — це умовна кличка і відкличка (password), якою козаки порозумівалися між собою. При цьому вони наслідували голос пугача (horned-owl, screech-owl), щоб ворог не довідався про їх присутність (watchword of Zaporozhian Kozaks). **Січ** (Запорізька) — укріплений острів Хортиця на Дніпрі, де проживали козаки-запорожці.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ ВІДВІДУЄ ДІТЕЙ НА БРОНКСІ, Н. Й.

У неділю 17-го грудня м.р. в залі церкви св. Покрови на Бронксі, Н.Й., відбулася свят-миколаївська сценка, яку виконали діти школи українознавства при цій парафії. Свято відкрив вступним словом парох церкви о. С. Голик, ЧСВВ. Він коротко розказав дітям про св. Миколая, про його добрі вчинки й чудеса, які він творив.

Ангели дожидають св. Миколая

У першій частині сценки було показано, як то однієї зимової днини хлопці зібралися з мітлами, щоб прочистити стежку від снігу. Під час праці вони завели між собою розмову про те, що кожний із них хотів би отримати від св. Миколая. В ролях хлопців виступили: Микола Баб'як, Роман Іванчишин, Роман Гошовський, Володимир і Богдан Лотоцькі, Андрій Раковський, Орест Гонко і Ігор Венґер. З мітлами надійшли також дівчата (Леся Дика, Лариса Стасів, Надя Стецюк, Ірка Гнатів і Ганя Баб'як). Поміж хлопцями й дівчатами почалася суперечка співом у ритмі коломийки. До співу пригравала на фортеп'яні Марта Кандюк. Не обійшлося й без участи чортиків, ролю яких виконували Юрко Раковський і Володимир Миськів. Чортики лише того й хотіли, щоб діти сперечалися поміж собою. Підмовлені чортиками, діти почали кидати одне на одного сніговими кулями.

У другій частині сценки було показано, як обидва чортики заснули. Тоді небесні ангели (Роксоляна Миськів, Ліда Стасів, Марта Іванчишин, Ліда Гошовська, Дарка Дика, Надя Миськів, Марі-Марта Ґніздовська, Оленка Федорчук) почали привозити дарунки для чемних діток. Ангели пробували розбудити чортиків, але надаремно. Щойно свячена вода розбудила їх із сну.

✝

Видавництво і Редакція „Веселки" зі смутком повідомляють своїх Співробітників, Передплатників-Читачів і Прихильників про трагічну смерть в автомобілевій катастрофі кол. читачки нашого журналу

бл. п. ОКСАНИ МОСТОВИЧ

та її батьків бл. п. проф. Миколи й Надії Мостович.

Видавництво і Редакція „Веселки" висловлюють найщиріше співчуття своїй кол. читачці Анні Мостович, яка в катастрофі не була, а її важко пораненому братчикові бажає якнайшвидше повернутися до здоров'я.

На сцені з'явилися теж ангели (Христя Бакуменко, Лариса Стасів, Христя Гонко), які показали присутнім групу дітей з України, що виголосили вірш „Україно!"

Вкінці ангели привели на сцену св. о. Миколая. Небесний Гість похвалив чемних дітей і наказав їм любити Україну, вчитися української мови та шанувати своє рідне. Від св. Миколая діти отримали гарні подарунки.

Сценку приготовили вчительки школи українознавства п-ні Олександра Кіршак і п-ні Лідія Вовчук.

Марта Кандюк,
учениця Школи Українознавства

МОЇ ПРИГОДИ В МОНТРЕАЛІ

Богдан Федорів, учень сьомої кляси школи св. Миколая в Чікаґо, описав цікаво свої пригоди в Монтреалі, Канада. Ось вони:

У липні м.р. я поїхав з групою чікаґських пластунів до Монтреалю відвідати „Експо". Ми виїхали з Чікаґо 23-го липня. Було нас 60 пластунів і пластунок. Їхали ми поїздом. По дорозі співали, розмовляли, читали й оглядали околиці крізь вікна вагона. Подорож тривала цілий день. У Монтреалі було прекрасно. Після сніданку ми вирушили до пластового табору „Батурин", за 75 миль від Монтреалю. Тут зустрів я своїх приятелів. Прибуло сюди багато пластунів з різних околиць. Зустріч тривала півтора тижня. Ми мали спортові змагання й ходили на прогулянки. Не подобалося нам, що майже кожного дня падав дощ. Два дні провели ми на „Експо". Найбільше сподобався мені британійський павільйон. Коли пластова зустріч скінчилася, ми зажурились, бо хотіли ще залишитися в таборі. В поворотній дорозі ми затрималися в Оттаві, де бачили прем'єра Канади. Вертаючися додому, я дуже хотів побачити своїх батьків, сестру та приятелів. Такі були мої пригоди в Монтреалі.

ЧИТАЧІ! ЗБЕРІГАЙТЕ ОКРЕМІ ЧИСЛА „ВЕСЕЛКИ"! СКЛАДАЙТЕ ЇХ У РІЧНИКИ ДЛЯ ВАШОЇ БІБЛІОТЕКИ!

КОНКУРС НА ЧИТАННЯ КНИЖОК У НЮПОРТІ, АВСТРАЛІЯ

Вже третій рік у нюпортській „Рідній Школі" та в Школі Українознавства відбувається конкурс на читання книжок і журналів. У кожній клясі на окремій таблиці проголошували щотижня хід змагань — хто скільки прочитав і хто веде перед. З нагоди закінчення шкільного року 17-го грудня проголошено вислід

Найкращі читачі рідної книжки (зліва): Богдан Місюрак, Марійка Шкварок, Марійка Колинюк, Віра Лотиш, Юрко Бобурко, Арета Підгородецька, Аделя Стахів, Надя Коваль, Михась Тимошек, Галина Сташко.

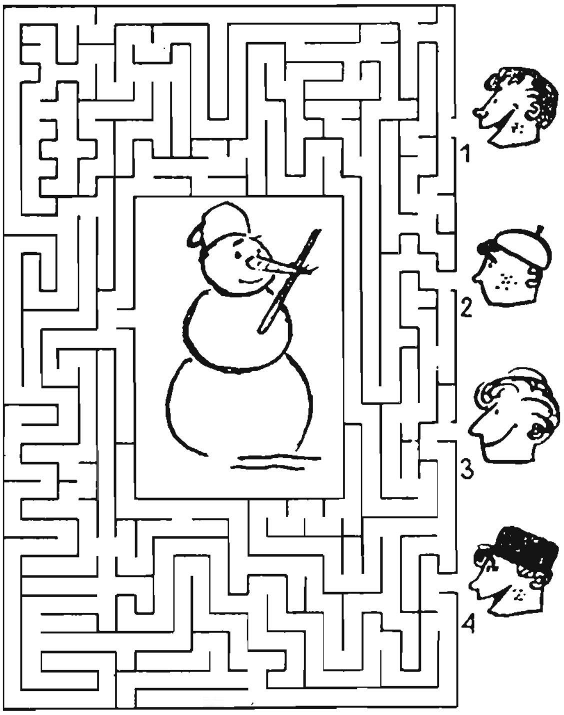
змагань. Перше місце отримав Юрко Бобурко, який прочитав 2096 сторінок, друге місце здобула Віра Лотиш (1245 сторінок), третє — Надя Коваль (502 сторінки), четверте — Богдан Місюрак і п'яте — Марія Шкварок. Чимало книжок прочитали й інші учні — Аделя Стахів, Арета Підгородецька, Галина Сташко, Іван Грещук, Марійка Колинюк. Переможці були нагороджені книжками. Майже всі діти, які здобули перемогу в читанні, є також найкращими учнями в школі і дістали похвальні грамоти за добрі успіхи.

На світлині учні „Рідної Школи" та слухачі Школи Українознавства в Нюпорті к. Мельбурну (Австралія) під час закінчення шкільного року. У першому ряді сидять учителі: Аделя Стахів, Дмитро Нитченко (керівник школи), Марійка Маців та Юрко Бобурко. Позаду серед учнів стоять голова Батьківського комітету п. Михайлів та члени пп. Слободян, Лотиш та Кирилось.

СНІГОВИЙ ДІД

Анумо пригляньтеся добре оцьому лябіринтові і скажіть, котрий це хлопець зліпив снігового діда, що стоїть усередині лябіринту? Хлопців, як бачите, чотири, і якраз навпроти обличчя кожного з них дорога до лябіринту. Але котра дорога доходить до великого осереднього поля із сніговим дідом — оце ви й прослідкуйте — розгадайте та напишіть „Веселці."

а) Я зубата і гнучка
я поріжу все зубами,
не мину ані сучка.
Але я не для забави:
в руки ти мене бери
і працюймо, як майстри.

б) Я ноги чотири маю:
пару ніг на кожен бік.
Черевиків не взуваю,
я босоніж цілий рік.

(Уклала Г. Чорнобицька)

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК у числі „ВЕСЕЛКИ" за СІЧЕНЬ ц.р.: ЯКІ ЦЕ СЛОВА? Бог Предвічний народився. РІЗДВЯНА ШАРАДА: Макітра. НЕДОМОВКА: Сокира. ЗАГАДКА: Цвяхи.

РОЗВ'ЯЗКА „ЗАГАДКОВОЇ КВІТКИ": Вояк, Воля, Ворог, Волос, Вогонь, Волинь.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXXVII: БАРТОШ-ЧАРІВНИК
CHAPTER XXXVII: BARTOSH-the-SORCERER

Коли гетьман України Хмельницький підняв повстання проти Польщі, Бартош був уже сивуватим дудом.

When Bohdan Khmelnytsky, Hetman of Ukraine, led the people in an uprising against Poland, Bartosh was an old graying man.

На диво, правий вус виріс у нього вдвоє довший і залишився чорний.

Surprisingly, the right side of his mustache grew twice as long as the left one and remained black in color.

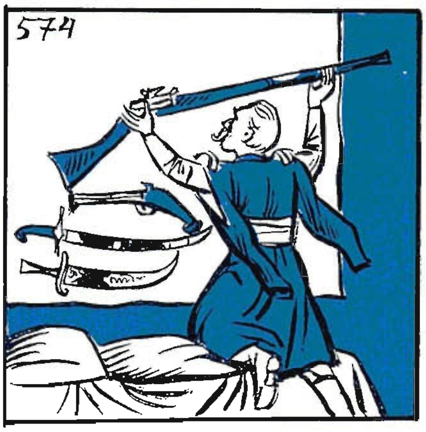
Одного разу Бартош зустрів вояка, що вертався без правої руки з війни піді Львовом.

One day Bartosh met a soldier returning from the battle of Lviv where he had lost his right arm.

— Хмельницькому помагає козак-чарівник, називають його Богданом, — розповів Бартошеві вояк-каліка.

"There is a Kozak-Sorcerer by the name of Bohdan who is helping Khmelnytsky," said the soldier.

— Мушу помірятися силою з тим українським чарівником! — вигукнув Бартош, вернувшись додому.

"I must challenge this Ukrainian sorcerer," vowed Bartosh when he returned home.

У той час козацьке військо штурмувало оборонні мури міста Замостя.

At that time, the Kozak army was storming the walls of Zamostia.

(Кінець тридцять сьомого розділу)

(The end of chapter thirty-seven)